Nr. 2. Kraków, d. 1 Lipca 1873 r.

Wychodzi w Krakowie
dwa razy miesięcznie przez czas pory zdrojowo-kąpielowej w objętości 1 arkusza.

Biuro Redakcyi i Administracyi
W KRYNICY
w c. k. Zakładzie Zdrojowym.

Prenumeratę miejscową przyjmuje Administracya **Czasu** w Krakowie, gdzie także dostać można pojedynczych Numerów **Krynicy**.

KRYNICA

Dwutygodnik poświęcony ojczystym Zakładom zdrojowo-kąpielnym

wydawany przez

Dra MICHAŁA ZIELENIEWSKIEGO

Lekarza Rządowego c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy.

Prenumerata wynosi

w Krakowie na miejscu 1 złr.
w monarchii austryacko-węgierskiej z przesyłką pocztową . . . . . 1 złr. 10 c.

Numer pojedynczy . . . — 15 „

Należytość za prenumeratę lub za umieszczenie ogłoszeń odsyłać należy franco do Biura Administracyi.

Od Redakcyi.

Upraszamy Szanowne Zarządy zakładów zdrojowo-kąpielnych o nadsyłanie (do Redakcyi franco) artykułów i korespondencyi zgodnych z treścią, a programem naszego czasopisma; tudzież prosimy o wykazy ruchu gości kąpielnych, które najpóźniej do dnia 14 i 29 każdego miesiąca przesyłane być mają.

Zdroje żeleziste polskie.

(Ciąg dalszy)

Następujące miejscowości w granicach dawnej Polski będące, dostarczają wód żelistych: Dorna, wieś w Galicyi, posiadają 10 źródeł i zakładzik kąpielowy — Goździków, wieś w Królestwie Polskiem — Jarosław miasto w Galicyi — Jaworzno wieś w Księstwie krakowskiem, słynna znakomitemi kopalniami węgli—Korsów w Galicyi, ma dwa zdroje żeleziste i zakładzik kąpielowy — Kossów, miasteczko w Galicyi, opodal którego jest kilka źródeł żelezistych Barkut zwanych, przeważnie do rozsyłek używanych — Krotoszyn, wieś niedaleko Lwowa — Krynica, wieś w Galicyi z 14 zdrojami szczawy żelezistej i z pierwszorządnym zakładem zdrojowokąpielnym kraju naszego — Myśliniczów, wieś w królestwie pruskiem; której źródło żeleziste jeszcze w r. 1797 odkryte, posłużyło w swoim czasie do urządzenia kąpielnego zakładu, następnie opuszczonego — Nałęsków, wieś w królestwie pruskiem, której zdrój żelezisty opisał i rozebrał prof. Celiński w r. 1817 — Podhajce, miasteczko w Galicyi — Sławinek, opodal Lubienia w królestwie pruskiem leżący, z zakładem kąpielnym ze wszystkiem opuszczony — Słotwiny, najbliższa wieś Krynicy, z istniejącym tamże filialnym zakładem zdrojowym — Sokolniki, wieś niedaleko Lwowa — Sokołówka, wieś w Galicyi — Sucha, miasteczko w Galicyi, znane z hut i wyrobów żelaznych — Wysowa, wieś w Galicyi, posiadająca siedem zdrojów przeważnie szczaw żelezistych, i błachy zakładzik kąpielny — Zarubince i Żubrze wsie w Galicyi — tudzież Żegestów wieś w Galicyi, posiadająca zdrój szczawy wapienno-żelezistej i zakład kąpielny od r. 1848 dla publiczności otwarty.

Bardzo wiele z powyżej wymienionych miejscowości, posiadają swe źródła dotychczas w stanie dzikim, co do odpływu swego nieuporządkowane, chemicznie nierozbierane, a największa część powyżej wymienionych źródeł dotychczas naukowo wcale zbadaną nie została.

O ile jednak nadmienione zródła posiadają wiarogodne, a obecnemu stanowi umiejętności odpowiednie rozbiory chemiczne; a tem więcej, o ile przy nich są zakłady zdrojowokąpielne, o tyle je wkrótkości opiszemy, trzymając się porządku alfabetycznego.

Dorna wsie w Galicyi: Dorna Warta i Dorna Kandreny leżą w obwodzie Czortkowskim, należą do obrębu dóbr skarbowych Kimpolung.

Sześć zdrojów w Dornie Kandreny noszą następujące nazwiska: Pojana Negri, zdroje Drukany N. I i II oznaczone — zdrój Aleksandra, zdrój Piotra i zdrój Wincentego. — Wszystkie powyżej wyszczególnione źródła są tylko do picia używane. Są to szczawy żeleziste, a najznakomitsze z nich jest źródło Pajana Negri.

We wsi Dornie Warty znachodzi się 4 źródła, oznaczone liczbami I, II, III i IV; dostarczają one wody silnej żelezistej, ale w kwas węglowy ubogiej; są przeważnie używanemi na kąpiele.

Rozbiór chemiczny zdroju Pajana Negri zawdzięczamy Nestorowi Balneologii polskiej, zasłużonemu Teodorowi Torosiewiczowi.

W 12 uncyach namienionej wody wykrył Torosiewicz:

Chlorku potasu . .	0.0148
„ sodu .	0.7379
Siarkanu sodowego .	0.0037
Węglanu sodowego .	2.4092
„ wapniowego . .	4.5100
„ strontowego . .	0.0260
„ magnowego . .	0.3181
„ żelazowego i manganczawego . .	0.2445
kwaszu krzemowego . . ,	0.3456
Razem .	8.2105

Ilość kwasu węglowego obliczył Torosiewicz z wody we flaszkach na . 19.784 cali sześ.

według zaś rozbioru Pluschki ma się znajdować kwasu węglowego w tejże wodzie świeżo ze zdroju zaczerpniętej . 37. 38 cali sześ.

Rozbiór zdroju we wsi Dornie Watry N. I oznaczonego, dokonany przeż Torosiewicza, dał następujące rezultaty: w 12 uncyach wody:

Chlorku sodu . ,	0.0049
Siarkanu sodowego	0.0374
„ wapniowego	0.0060
Węglanu wapniowego	1.1116
„ żelazawego i manganczawego . .	0.4260
kwasu krzemowego .	0.1364
Istot wyciągowych .	0.0592
Razem . .	1.8029

kwasu węglowego według rozbioru Pluschki znachodzi się . . . . . , 4. 3 cali sześć.

Opierając się na powyżej przytoczonym rozbiorze Torosiewicza, należy zdrój Dorny Watry zaliczyć do silnych źródeł żelazistych, tak z powodu rzeczywiście znakomitej ilości żelaza, w jego wodzie znachodzącej się, jakoteż z powodu zbyt ograniczonych innych składników w pomienionej wodzie zawartych; albowiem z tej przyczyny, żelazo może rozwinąć nieskrępowanie swoją działalność i wywołać właściwe zbawienne swe skutki.

(Dalszy ciąg nastąpi).

KORESPONDENCYE

ze zdrojowisk i kąpielisk krajowych.

Krynica d. 29 Czerwca.

Jak tu jechać do Krynicy, kiedy tam cholera! Z obawy więc przed cholerą — znoszą się od tygodnia wypakowane walizy, walizki, kufry, kufereczki, pudełka, pudełeczka i mnóstwo innych drobiazgów napowrót do garderoby, a poczciwy Jan co widział się w duchu już w dworcu kolei, mrucząc pod nosem, ciągnie szkapy nazad do stajni!

Pani niezadowolniona, Jegomość sumiasty wąs pokręca i pobębnia dla odmiany po oknie — a panienki mające towarzyszyć mamci lub cioci widzą się niestety zawiedzione w swoich słodkich nadziejach zwiedzenia Krynicy — a gdyby nawet na to przyszło, przetańczenia raźnego mazurka.

Już nie wspominam o smutku panny garderobianny pani hrabiny, która marzyła sobie: że i ona bodaj z kataru się wyleczy — a może jakiś los przecież choć w Krynicy zrobi. A tu jak na złość jakaś głupia cholera zagradza i siedź znowu w domu.

Podczas kiedy fałszywe pogloski o cholerze taki popłoch w kraju sprawiają — my tu w Krynicy dzięki Bogu! wcale jej nie znamy; jesteśmy zdrowi, o ile być możemy; pijemy sobie wodę zimną lub ogrzaną; słuchamy muzyki; kąpiemy się; chodzimy po parku i promenadach z książkami i bez nich, jak się komu podoba.

Komu wystarczy podziwiać skarby przyrody — ten napawa się niemi i lubuje w nich do sytości — Co to za rozkosz zbierać drobniutką rączką, te piękne polne kwiatki, na łączce pośród ruczaju, a zebrane mozolnie układać w piękny bukiecik. Nie żal nam pracy, choć czasem ręka śmiałego zdobywcy plon nasz sobie przywłaszczy i jaki tryumfator do swego mieszkania uniesie, by tam powiędły, biedne kwiateczki.

Kto silny i zdrów ten puszcza się w góry i patrzy w kotlinę, w której rozsiadły się schludne domki, tutejsze hotele, wspaniały chodnik ze swym ciągle burzącem się źródłem i pyszne łazienki, mimowolnie budząc myśli: że niepospolitą miłością pałał ten dla kraju, kto poświęcając wytrwałą pracę, tyle zdziałał dla Zakładu, że dziś grzechemby było, bez koniecznej potrzeby wyjeżdżać do kąpiel zagranicznych.

Nie wystarcza jednak ta sielskość wszystkim. Cóż nam po wycieczkach w góry, jeżeli nie możemy iść ze sobą, chociaż idą koło nas! Zbierać i łączyć się nam atoli koniecznie potrzeba; bodajby tymczasem przy grze w obręcze, na którą amatorowie niecierpliwie czekają. Ależ Krynica ma także i arenę teatralną! Mówiono nam, że w celu otwarcia takowej i zapewnienia przedstawień scenicznych, ponownie kroki poczyniono. Szkoda budynku, by stał nieużytecznie. Może pp. Koźmian lub Cypcer jako sądowy pełnomocnik o tem pomyślą.

Dziwi nas to także niepospolicie, dla czego się nikt z gymnastyków niezgłasza. Budynek i przyrządy gymnastyczne mogą być u c. k. Zarządu zdrojowego za 10 cent. na cały sezon wynajęte. Cóż może być tańszego? Cóż bracia „Sokoły“ na to? albo co przeciw temu? Wyślijcie przecież kogo z was do Krynicy.

Kto pozostaje w domu, a potrzebuje poratować zdrowie lub wytchnąć po pracy, ten niech nie wierzy bajkom, ale niechaj zbiera się co prędzej i przybywa do naszego grona. Później pomieścić się będzie i trudniej i drożej!

KRONIKA

bieżących wiadomości ze zdrojowisk krajowych.

Z przyjemnością donosimy, iż potrzebie budowy nowego gmachu gościnnozdrojowego w Krynicy, mającego pomieścić: jadalnię, salę balową, cukiernię i kawiarnię z wszelkiem do tego wymaganem pomieszczeniem: restauracyi, służby i z pokojami gościnnemi — oddawna w zasadzie przyjętej, nie długo zadosyć uczynionem będzie; albowiem wypracowany przez inżyniera p. Richtera w zarysie plan na tę budowlę, oddano pod obrady komisyi zdrojowej w Krynicy; wyznaczenie zaś funduszu na częściowe przysposabienie materyałów do postawienia wspomnionego budynku wymaganych, daje rękojmię, iż wzmiankowanym gmachem ukoronuje się wzniosłe, bo w celach humanitarnych i ekonomiczno-narodowych przez władze skarbowe podniesione dzieło, restytucyi Zakładu krynickiego.

—*—

II. LISTA GOŚCI

przybyłych do c. k. Zakładu zdrojowego w Krynicy

od dnia 16go do 29go Czerwca 1873 r.

Nr.							
50.	Seifert Teofil, właś. hotelu w Krynicy, z 7 sług. z Krakowa	przybył d.	16.	czer.	osób	8,	mieszka pod Trzema Różami.
51.	Schor Resi, żona kupca z Husiatyna	„	„ 16	„	„	1,	„ u Brauufelda.
52.	Schneider Feipe przekupka z sługa z Nowego Sącza	„	„ 16	„	„	2,	„ u Luksa.
53.	Mondheit Cipe żona rabina z Majdanu	„	„ 16	„	„	1,	„ u Luftgasa.
54.	Hartmann Friedmet, żona piwowara z Majdanu	„	„ 16	„	„	1,	„ „
55.	Drehjer Dwosia, właś. dóbr ziem. z Ksawerowa (K. P.)	„	„ 16	„	„	1,	„ u Braunfelda.
56.	Maksymowicz Amalia, żona urzęd. ze siostra ze Lwowa	„	„ 16	„	„	2,	„ pod Topolami Nr. 9.
57.	Hössik Ferdynand, księgarz z familją z Warszawy	„	„ 17	„	„	3,	„ „ Zamkiem N. 10.
58.	Wójcik Marya, praczka z córką	„	„ 17	„	„	2,	„ „ Białą Różą.
59.	Lampel Abraham, faktor z Muszyny	„	„ 17	„	„	1,	„ u Krumholza.
60.	Horodyska Leon. wł. ziem. z siostrą i sługą z Tłusteńkiego	„	„ 17	„	„	3,	„ pod Szwajcar. N. 8 i 9.
61.	Maciulska Stefania, żona kupca ze Lwowa	„	„ 17	„	„	3,	„ „ Trąbką N. 11.
62.	Ludwik Karolina, wdowa po dzierżawcy dóbrze Lwowa	„	„ 17	„	„	1,	„ „ „ N. 11.
63.	Wedkiewicz Julja, żona apt. z cór. synem i sługą z Dąbrowy	„	„ 18	„	„	4,	„ „ Orłem N. 10.
64.	Raab Aniela, żona urzędnika z familją z Krakowa	„	„ 18	„	„	3,	„ „ Szwajcarem N. 11.
65.	Keller Hieronim, kupiec ze Lwowa	„	„ 18	„	„	1,	„ „ Potokiem sklep. 9.
66.	Drozdowska Marya, żona listonosza ze Lwowa	„	„ 18	„	„	1,	„ u Dudzika.
67.	Keyha Jan, Dyrektor muzyki z orkiestrą z Krakowa	„	„ 18	„	„	14,	„ w domu „Muzyki“.
68.	Schneider Dawid, kupiec z Nowego Sącza	„	„ 18	„	„	1,	„ u Luksa.
69.	Kawecki Ludwik, krawiec męzki z fam. z Now. Sącza	„	„ 18	„	„	5,	„ pod Gołębiem.
70.	Szczerkowski Wojciech „ „ „ z Preszowa	„	„ 18	„	„	3,	„ „ „
71.	Potkańska Emilja, Obyw. ziem. z Emilina (K. P.)	„	„ 18	„	„	2,	„ „ Pagatem.
72.	Chabowska Adela, „ „ „ „ „	„	„ 18	„	„	1,	„ „ „
73.	X. Żabiński Ignacy, wikary z Muszyny	„	„ 18	„	„	1,	„ „ Trąbką N. 18.
74.	Margules Sali, kucharka z Krakowa	„	„ 19	„	„	1,	„ „ A.
75.	Reismann Max, kelner z Krakowa	„	„ 19	„	„	1,	„ „ A.
76.	Pinsker Antonina, żona sędziego powiat z Ustrzyk	„	„ 20	„	„	1,	„ „ Orłem N. 11.
77.	Dziubczyńska Justyna, modniarka z Krakowa	„	„ 20	„	„	1,	„ „ „ Zamkiem N. 6.
78.	Matzke Ludwika, żona malarza z synem z Krakowa	„	„ 20	„	„	1,	„ „ „ „
79.	Geld Józef, kupiec z Grabowiec (Król. Pol.)	„	„ 20	„	„	1,	„ „ „ Kanarkiem.
80.	Koprzywa Wanda, z familją z Krakowa	„	„ 21	„	„	2,	„ u Preussika.
81.	Braunfeld Leib, kupiec w Krynicy z służbą	„	„ 21	„	„	7,	„ pod Zamkiem.
82.	Reinosch Anna, żona kupca z Łomnic (Czechy)	„	„ 21	„	„	1,	„ „ Potokiem.
83.	Kaczkowski Fran., obywatel z żoną z Częstochowy	„	„ 21	„	„	2,	„ „ Ułanem.
84.	Minorska Aniela, żona urz. z Koła (Król. Pol.)	„	„ 21	„	„	1,	„ „ Trąbką.
85.	Reich Chaim, faktor z Dąbrowy	„	„ 21	„	„	1,	„ „ Kanarkiem.
86.	Kräter Teodora, ob. ziem, z famil. i sługą ze Lwowa	„	„ 22	„	„	5,	„ „ Lwem.
87.	Mendlowitz Perl, żona kupca z Czertyżyny (Węgry)	„	„ 22	„	„	1,	„ u Röeslera.
88.	Raczkowska Ludm. żona pułk. wojsk. ros. z córką z Grodna	„	„ 22	„	„	2,	„ w Łazienkach N. 8.
89.	Pietrzycka Zofia, żona ogrodnika z Nowojowy	„	„ 22	„	„	1,	„ pod Trąbką N. 10.
90.	Krajewski Tom. szewc dam. z famil. i pomoc. z Muszyny	„	„ 22	„	„	8,	„ „ Patakiem sklep
91.	Ławska Anna, ob. ziem. z fam. z Korczówki (Wołyń)	„	„ 23	„	„	1,	„ „ Trzema różami
92.	Johl Józefa, żona oficyała z siostrą ze Lwowa	„	„ 23	„	„	2,	„ „ Litwinką.
93.	Gregłowicz Józefa, wł. dóbr ziem. z Warszawy	„	„ 23	„	„	1,	„ „ Węgier. Koroną
94.	Elsner Ludwika, żona urz. ros. z Wilna	„	„ 23	„	„	1,	„ „ „ „
95.	Keber Marya, żona kanc. sądowego z Wiśnicza	„	„ 23	„	„	1,	„ „ Lwem.
96.	Boczylińska Honor. żona naucz. szkół rząd. z Warszawy	„	„ 23	„	„	1,	„ „ Topolami N. 9.
97.	Zielińska Bronisł. córka radczy stanu z Warszawy	„	„ 23	„	„	1,	„ „ „ N. 9.
98.	Korniwój Eug. żona kapit. woj. ros. z córką z Krzemieńca	„	„ 23	„	„	2,	„ „ Węgier. Koroną
99.	Bergstein Izaak, kupiec z żoną i sługą z Rzeszowa	„	„ 24	„	„	3,	„ „ A.
100.	Friedman Hene, żona kupca z Przemyśla	„	„ 24	„	„	1,	„ „ A.
101.	Greleg Dobre, „ „ z Częstochowy	„	„ 24	„	„	1,	„ „ A.

102.	Pankowska Gietel żona kupca z Częstochowy	przybył d. 24	czer.	osób 1,	mieszka	pod A.
103.	Brings Taube „ „ „ Drohobycza	„ „ 24	„	„ 1,	„	„ A.
104.	Liebschütz Friedmed „ „ Łańcuta	„ „ 24	„	„ 1,	„	„ A.
105.	Kielawa Teofila, obywatelka z córką z Brzezna	„ „ 24	„	„ 2,	„	„ Lwem.
106.	Wolf Aron Natan, kupiec z famil. i sługą z Now. Sącza	„ „ 24	„	„ 4,	„	„ A.
107.	Miklaszewska Pelagia, ob. z siostrzenicą z Warszawy	„ „ 25	„	„ 2,	„	„ Strzelcem.
108.	Klein Libenene, żona hand. z fam. i sług. z Now. Sącza	„ „ 25	„	„ 4,	„	„ Palmą.
109.	Niecielski Józef, ob. ziem. z Midanowa (Król. Pol.)	„ „ 25	„	„ 1,	„	„ Trzema Różami.
110.	Niecielski Wiktor ob. ziem. ze Lwowa	„ „ 25	„	„ 1,	„	„ „ „
111.	Czajkowska Emil. żona jen. wojsk ros. z fam. z Tulczyna	„ „ 25	„	„ 3,	„	„ Lwem.
112.	Naglicka Stanisł. żona urz. kolejowego ze Lwowa	„ „ 25	„	„ 1,	„	„ Zamkiem N. 11.
113.	Dr. Brodowski Wlodz. prof. uniwer. z fam. z Warszawy	„ „ 25	„	„ 3,	„	„ Trzema Różami.
114.	Bielańska Maria, córka ob. ziem. z Krosna	„ „ 26	„	„ 1,	„	„ Orłem N. 11.
115.	Świniar Katarzyna, żona dozor. więzień z Wiśnicza	„ „ 26	„	„ 1,	„	„ Białą Różą.
116.	Janowicz Filomena, żona ob. ziem. z Jaromirki (Rosya)	„ „ 26	„	„ 1,	„	„ Zamkiem Nr. 13.
117.	Bergier Lubów, żona kapit. w. ros. z córką z Husiatyna	„ „ 36	„	„ 2,	„	„ „
118.	Progulski Stanisław, kupiec z żoną ze Lwowa	„ „ 26	„	„ 2,	„	„ Potokiem N. 1-2.
119.	Żaak Antonina, żona przedsiębiorcy z fam. ze Lwowa	„ „ 26	„	„ 3,	„	„ Zamkiem N. 4.
120.	Angiello Jan, kelner z Krakowa	„ „ 26	„	„ 1,	„	u Zachewicza.
121.	Hudesch Rose, żona kupca z Brodów	„ „ 26	„	„ 1,	„	pod A.
122.	Littmann Riwe, „ „ „	„ „ 26	„	„ 1,	„	„ A.
123.	Zwischor Jacher „ „ „	„ „ 26	„	„ 1,	„	„ A.
124.	Groher Pesel „ „ z Drohobycza	„ „ 26	„	„ 1,	„	„ A.
125.	Herzog Chaje „ „ z Krosna	„ „ 26	„	„ 1,	„	„ A.
126.	Gebel Riwka służąca „	„ „ 26	„	„ 1,	„	„ A.
127.	Stanisławska Paulina, żona kupca z córką z Warszawy	„ „ 26	„	„ 1,	„	„ Trzema Różami
128.	Körbel Sali, żona kupca z familją z Now. Sącza	„ „ 26	„	„ 5,	„	„ Aniołem.
129.	Grünspan Wolf, cyrulik z familją „ „ „	„ „ 27	„	„ 5,	„	„ Potokiem N. 12.
130.	Segal Ester, żona dzier. młyna z Brodów	„ „ 27	„	„ 1,	„	w domu Jatki.
131.	Bergstein Frydrzka, żona kupca z sługą z Rzeszowa	„ „ 27	„	„ 2,	„	u Thomasa.
132.	Kański Piotr, wł. ziemski z fam. z Szybienia (Wołyń)	„ „ 27	„	„ 3,	„	pod Trąbką.
133.	Dziubiński Wład. tokarz z pomocn. ze Lwowa	„ „ 27	„	„ 2,	„	„ Potokiem.
134.	Wilczewski Wł. wł. dóbr z siostrz. z Jastrzębia (K. Pol.)	„ „ 28	„	„ 2,	„	„ Góralem.
135.	Kolmann Jakób, dyrektor zakład. fabr. z Dukli	„ „ 28	„	„ 1,	„	„ Dębem.
136.	Gurkier Majer, kupiec z sługą z Kutna (Król. Pol.)	„ „ 29	„	„ 2,	„	u Brauna.

Razem rodzin	**87**	**czyli osób**	**184.**
Pozostało z poprzedniej listy „	**49**	**„ „**	**120.**
Przybyło do d. 29 czerwca r. b. „	**87**	**„ „**	**184.**
Od otwarcia zakładu było razem „	**136**	**„ „**	**304.**

Odjechali z Zakładu do 30 Czerwca 1873 r.

1. Komorowski Antoni, właściciel dóbr z Bojanowa mieszkający pod Szwajcarem N. 7 odjech. 25 czerw. osób 1
2. Myszkowski Karol, dzierżawca z Jadamwoli „ „ „ N. 1 „ 30 „ „ 1

Razem rodzin 2 i osób 2

Krynica, d. 30 czerwca 1873.

Zygmunt Sokołowski,
c. k. Inspektor zdrojowy.

Redaktor Dr. Michał Zieleniewski. Redaktor odpowiedzialny Józef Łakociński.

W drukarni L. Paszkowskiego. Nakładem c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy. Rządca drukarni *Józef Łakociński*